

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Temető-utca 20. sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R. szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetésmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petsor térfogata 5 kr.

Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legzélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Rimaszombat, aug. 10.

Ó Felsőge a király a jövő hónapban a felsőmagyarországi hadgyakorlatokra Miskolcra jó. A megyei közigazgatási bizottság határozata szerint a megyei küldöttség tisztelgési idejétől fog függni az őszi közgyűlés mely napon való megtartása. (Legvalószínűbb, hogy az szept. 13-án lesz.)

Ez a szeptember 13-ika igen nevezetes napja lesz Gömör-Kishontmegyének, nevezetes, mert megemlékezhetik egy élő férfiról. S mikor lehet és illebb egy élő emberről megemlékezni, mint akkor, ha multja kívánja azt morális tanulság, komoly példa gyanánt, — vagy ha oly alkalom adja elő magát, melyet sokan várnak, melynek nagyszerűségét — úgy egymás közt — előre hirdetik, s végül: melyet megünnepelni akarnak.

Szontagh Bertalan, megyei alispánunk 1841. év szept. 13-án lépett a közpályára s 40 év óta küzd, halad azon öntudatosan, megtörhetetlenül. — 40 év! Egy emberi életkor. Nagy, hosszú idő a gyengének, gyámoltalannak, — kevés, rövid az erősnek.

Szontagh Bertalan megyei alispán tehát a jövő hó 13-án majdnem egy félszázados jubileumot ültet; működésének, hivataloskodásának 40-ik évfor-

dulóját. Nem a legszebb idő-e ez a megemlékezésre; nincs-e meg ebben egy férfinak gazdag multja, nincs-e meg ebben az alkalom, melyet e megyének minden nemeskeblű fia nagy örömmel vár, nagyszerűségét előre hirdeti s megünnepelni akarja.

De mondjuk el, melyek voltak a lépcsők, melyeken nevezünk alispánunk áthaladt, a tisztségek, melyeket ily nagy időn át viselt.

1841-ben szept. 13-án neveztetett ki a megye tiszteletbeli aljegyzőjének; később már mint harmadik aljegyző működött. A szabadságharc előtt először a tornallyai járás al-, azután főszolgabírája lett. A szabadságharc alatt — mint főszolgabíró — átélte, átküzdötte azon időt, mely annyi áldozatot, vért kívánt, melyben annyi kiérdemelt jogért harcoltak, hogy az annyiszor sárral bemocskolt névnek tekintélyt, becsületet szerezzenek. A zaj, a katasztrófa után ő is, mint annyi jelesünk, úgy viselte magát, mint becsületes, igaz magyar embernek viselni szokás a haza balsorsában. 1861. évben a megye főjegyzőjévé választott; 1868. évben ismét főjegyző volt. Már ekkor minden eselekedete a közfigyelemé, méltánylaté lett. — 1871-ben a putnoki kerület országos képviselőjévé választotta és

már 1872-ben a megyei alispáni székben találjuk. Azóta 9 év mult el s nemes tisztét megyei életünkben a közvélemény kedvezése, az osztatlan köz-elismerés kíséri.

Méltán. Oly embert, ki az általa vezetett megye jelenének megszilárdítása, jövőjének biztosítására törekszik, csak köztisztelet, kitüntetés érhet, ki, ha egy nagyszabású, közreélező munka nyomja vállát, meglehetünk győződve, hogy sikeresen végzi el; ki, nincs ügy, nincs érdek, melynél nem a közhaszont tartaná szem előtt, — kerüljön bármi a kezébe — annak sorsa biztosítva van. Minden fellépése határozott, célravezető, minden kérdésben meg tudja nyerni az illetékes köröket s elfogadtatni azokkal saját nézetét (innen van, hogy mindig az övé az első és utolsó szó), mert tudják, hogy a ki annyira átélte a megyének jó és rossz napjait, megismerte minden baját, hiányát, belehatolt annak legkisebbszerű titkaiba, és évek, tettek igazolják, hogy tudta is mindenha a bajokat orvosolni, az a jelenben nem fogja megezőfolni érdemes multját. — Olyan szigorú igazságszeretettel, megingathatlan egyenességgel s a mindenkifölött való megtörhetlen erővel (negyven év óta hányan dőltek ki a sorból s hányan léptek egynek a

nyomába?), minő jó tulajdonokkal ő rendelkezik, csak a megyei közönség hálás elismerése kísérheti, s tudatában annak, hogy munkás kezével csak a közhaszonért, megyei általános czélokért dolgozik: a tökéletes bizalom, a teljes tisztelet követhetik minden lépésében.

Bizony várjuk az alkalmat, melynek megünnepeléséhez nagyba hisszük — a megyének minden jóra való tagja sorakozni, városok és testületek, egyesek és egyesületek egy szívvel-lélekkel tömörülni fognak hogy a közérzület a legillőbb módon nyilatkozzék.

E futólagos megemlékezésünk legyen előhírnöke szeptember 13-ának, melyet a remény azon biztatásával ülünk meg, hogy közügyünknek munkabíró, fáradhatlan bajnoka, megyei alispánunktól a megye még hosszú évek során számíthat fényes eredményekre.

Ad multos annos! —**ács.**

Iparezikkék. *)

III.

Nagyőröcze, aug. 6.

T. Szerkesztő úr! Közlebbi levelemben röviden említém a szövés ipar elterjedésére

*) Ezzel a 3-ik cikket hozzuk nagyőrözei munkatársunk szaktollából. Ajánljuk gazdasági egyesületünk buzgó elnökének figyelmébe.

Másnap a püspöktől audentiát kért. „Reverendissime ac eximie . . . (de magyarul mondom el) „Méltóságos úr, fölszentelt kezeit esókolom, — a mai felszentelési ünnepélyen nem vehetek részt . . .“

„Mit mondasz amantissime?“

„Nem vehetek részt, mert nem lehetek pap. Régóta tépelődöm, harezolok lelkiismerettemmel; az éjjel álom nem jött a szememre, érzem, tudom: lelkebben nincs hivatás, elhatároztam, hogy inkább akarok tisztességes világi ember lenni, mint hütlén, rossz pap. Ezen elhatározásomat az utolsó perezben tudatom méltóságoddal.“

„Jól van fiam; okosan eszelelsz. Megáldalak egész életedre, légy bolog!“

Még utraváló pusztit is kapott. Egy óra mulva olyan gavallér czivil gyerek lett belőle, akár egy firtli mágnás, természetesen bajusz nélkül. Hanem az édes anyja, feleziczomázott testvércéi és a kosorus leányok bámulva kérdezheték a templomban, hol maradt a felszentelendő négy pap közül a 4-ik?

És azután? És azután Ludolph megkérte Margit kezét, kopogtatott a haragos apa kegyetlen szívének ajtaján. És? És nem házasodott meg, mert a leányt — nem adták hozzá. — Margit azóta a 6-dik kérőt kosarazza ki. Mi lett a legényből? Kérdjétek meg tőle, köztetek jár, azt mondják rá: olyan mint a fanesali feszlét. Sokan Schakespear szinésznek gondolják, de én bizonyosan tudom, hogy megszünt komédiás lenni. Büntetésből-e vagy miből, a bajusza most se nőtt ki.

Ezt a históriát a nagyapám beszélte el magáról, de nem történetelt-e meg az unokájával?
Abellino.

T Á R C Z A.**Ne legyen pap!**

(Nem hamis történet.)

Egyszerű kis történet; akinek kedve s ideje van rá, csináljon belőle hat kötetes regényt, — én csak a javát mondom el, az elejét, a végét is elhagyom, számitsa hozzá a gondolkozni szerető olvasó.

Komor Ludolph felszentelésre váró, pályavégzett növendékpap s Boldog Margit k. a. egy közbámulatot keltő virágos kert kellő közepén vallomásokat tesznek egymásnak. Furcsa, de úgy van.

— Margit kisasszony imádom!

— Tudom.

— Szeretni fogom a végső lehelletemig.

— Hiszem.

— De én vizonszerelmet kérek öntől

— Megálljon uram! Meghallgattam önt, most már én beszélek. Önt holnap fölszentelik, — az oltárhoz lép, hogy eljegyzését tartsa — mint maga mondja — egy nem emberi lényvel, hogy örök hűséget esküdjék az egyháznak s mindörökre megváljon a világtól. — És ön e világból most mégis egy darabot akar magának előre biztosítani, — azt ohajtja, hogy egy nevelés ideális, papok közt divó viszonyt kössék önrel és szeressem.

— De hiszen egyszer úgy nyilatkozott, hogy vonzódik hozzám.

— Igaz. Szerettem önt attól az időtől kezdve, melyben mint kispap első szünidejét töltötte nálunk. Ön körülvev, titkos, különös hangokat suttogott a fülembé, — később megértettem. Először barátságot, azután magasabb fokú rokonszenvet kért tőlem. Mindakettőt megadtam. S most még szerelmet is kíván? Uram, ragaszkodik ön ehhez a ruhához, a

melyen ugyan — kivált gyöngé lányok előtt — van valami büvölő, — én szeressem önt, mint papot? Menjen tisztelendő úr! Szerettem, de e perezben kitépem beteg szívemből önnek a nevét, megtagadom, hogy valaha ismertem. Én legyek önnek a kedvese, szeretője? Soha! Azonban, ha annyira magasztos ön előtt az érzések legboldogítóbbika, vesse le ezt a boldondító, ijesztő ruhát; kopogtasson nemesak az én szívem ajtaján, — menjen az atyámhoz — „ne legyen pap!“

* * *

Az éjjeli órát üti. Komor Ludolph szobájában világosság van; ott ül a pamlagon ruhástól, — a koláréja összegyűrve, a cingulájával legyezi a fejét, talán a darázsok ellen. A monologizálás ördöge se hogy szegénynek békét. „Margitok Margitja! Vessm le ezt az ijesztő ruhát, menjek az atyjához. Ne legyek pap! (A reverenda 35 gombján legalább 350-szer végig megy: „legyek, ne legyek pap?“!) Nem tehetem. Anyám, testvéreim éke, gyönyörűsége leszek. Holnap mindennek vége, — visszalépsem nem lehet, nem illő, hálátlanság volna. De hisz Margit így is szerethet? Nem, nem teszi. Hasztalan törekvés Mást fog szeretni. Mindegy — megtagadom De ki dalol az ablakom alatt?“

Ne ijedj meg, csak az anyád mindenese izgatja magát, talán a szomszéd Julcsának akarja tudtal adni:

„Nézlek, nézlek, de hiába nézlek, Nem való vagy te szegény legénynek; Más boldogra fogsz te kaesitani, Más boldognak szerelmet vallani.“

Nem volna kedved kontrázni:

„Boldogokra fogsz te kaesitani, Szabadoknak mennyországot adni.“

„Szörnyű! Hova bolyongsz te fáradt kezelet . . . Mindig csak ő. Oltárképre tekints, ne lányokra. Hazudik ez az érzés, esalfa ő is, mint a többi, nem érdemes szeretni. — De nincs-e jogomban? Nem vagyok-e olyan ember, mint más, nem lehet-e nekem is szeretni? Nem nem lehet, nem szabad! Ki tiltaná meg? A hivatás, a kötelesség. — (Egy nagyot üt a homlokára.) „Van-e nekem hivatásom? mondjátok meg emberek, barátaim!“

Nem ad feleletet senki, csak a suttogó lomb, meg a ház alatt csacsogó patak de mégis, az ablak alatt felesendül olyan lány, bus nóta:

„Kétszer is nyit az akácfa virága, Szeretnelek rózsám, de mind hiába! Megbánod még, visszasírsz még engemet, De a szívnek kétszer nyitni nem lehet.“

A banda huzza, — a barátok éjjeli zenét adnak Ludolphnak, aki az ablakhoz szökik, felrántja: „Éz a Margit nótaja! Barátaim, Feri, Gyula, Tamás hagyjátok el — ne huzsátok, mert megőrülök.“

Csak azért is, vigat neki:

Jaj de bánom, hogy pap lettem, Hogy világi nem lehettem; Ha világi lettem volna; Megházasodhattam volna.

No szent atyus: ez éppen neked való . . . még a Morgó kutya is belevág a koncertbe, rákezdí azt a vonítást, melyet a kutyai ösztön a halottas háznál szokott El veletek!

„Igazatok van, bánom, hogy pap lettem. De még nem késő. Hol is hagytam el. A hivatás, a kötelesség jutott eszembe. Bennem nincs hivatás, én belőlem csak rossz pap lehet; inkább becsületes ember akarok lenni, — feloldatom magam a kötelesség nyüge alól is Jó éjszakát anyám, jó éjszakát testvéreim“

Elaludt.

és annak jövedelmezőbbé tételére mulhatlanul megkivántató tényezőket. Felemlítettem s igazoltam, hogy minő arány állhatna elő, ha a szövő nem kézi hanem mechanikai fonalból szőne, melyet igazolhatunk leginkább azok, kik a szövésről gyakorlatilag is foglalkoznak.

Mondhatnák sokan s hiszem, hogy mondani is fogják, miszerint: ilyen gépes világban a kézi illetve házi szövészek nemcsak hogy nem versenyezhetik a gyári gépszövészekkel, hanem meg is bukik mellette. Csak a házi ipar virágozott fel, a szövészeti házi ipart a gyáriipar meg nem gyengítheti, hisz e két ipar egyik a másikat feltételezi.

Hogy a háziipart a gyáriipar meg nem döntheti, következőkkel kísértem meg annak igazolását:

1. A háziiparnál a család nem fektet be aránylag oly nagy összeget, mint a gyári vállalat; fűtés, világítás, lakással akkor is kell bírnia a munkásnak, ha a gyárban dolgozik; a vagyon nem koncentrálódik egy pontba, a mely nagyobb veszélyeztetésnek van kitéve, hanem el van osztva az egyes családok között, melyek kis befektetett tőkéjüknek nagyobb kamatait élvezhetik, míg a gyáriparos a nagy befektetett tőkének oly nagy kamatját, mint a házi iparos, dacára a tömeges termelésnek, nem képes kihozni, s így nem is képes oly olesó árakat szabni, mint a házi iparos.

2. A háziiparnál a munkaerő jobban kiaknátható az által, hogy a munkás szabadsága nincs korlátozva, dolgozik vig dalok mellett, kora reggeltől késő estig; míg a gyári iparnál bizonyos időhatárok közé van a munkás szorítva. A gyári munkánál a munkás öltözködése, a gyárba való menetel, tetemes időt vesz igénybe, s ha még tekintetbe vesszük, miszerint a háziiparnál a különben gyári munkára alkalmatlan öregek és gyermekek munka ereje is értékesíthető — megmagyarázhatjuk magunknak, hogy a háziipar produktumai nemcsak most, de mindenkor versenyezhetni fognak a gyáriiparral.

Általában a hivatalos statisztika is azt bizonyítja, hogy a nagyobb iparos országokban is, mint p. o. Ausztria, Cseh-, Morva-, Szézia-, Szászország stb., hol a szövés ipar virágzik, a hatalmas gyárak mellett ott vannak a csaknem háromszoros számú kézi szövészek, melyek a munkásoknak biztos kenyeret adnak, sőt magok a gyárosok látják el munkával.

Az előmondottak után nézzünk körül, hogyan lehetne e megye arra utalt munkás osztálya között a szövésipart a felemlített észszerűségek meghonosításával fejleszteni s azt általánossá tenni?

Nézetem szerint két út van, melyen ez elérhető: Vagy e megye igen tisztelt gazdasági egyesülete ragadja meg az alkalmat s a rendelkezése alatt álló s még felülről is remélhető anyagi támogatással e megye azon pontjairól, hol a házi szövés ez idő szerint is folytatódik — egy-két kiválóbb értelmes munkást Késmárkra küld a szövőtanműhelybe, hol hat hónap alatt megtanulhatja mindazon fogásokat a szerszámokkal való bánásmódot, melyek az említett gyors-szövéshez szükségesek — és ezek hazatérve, másokat tanítanak meg.

Vagy pedig, ha a gazd. egyesület ezt nem tehetné, egy egyesületnek kell alakulni, mely a megye anyagi és erkölcsi érdekének emelése s hova-tovább fejlesztése céljából az ügyet felkarolja s virágzásra juttatja.

Bármelyik a kettő közül, vagy ha együttesen is teszik meg, leteszik alapját azon jobb jövőnek, melyben e megye arra utalt lakossága áldani fogja nevüket, mint kik becsületes kenyeret keresetnek tanították.

De nemzetgazdaságilag is mily hasznot tehetni annyi munkás köz foglalkoztatása által s erkölcsileg is mennyire emelkedik a nép, mert igaz azon mondás, hogy: ki folytonosan hasznos munkával foglalkozik, az nem ér rá rosszon törni fejét.

A jövedelmező munka által becsületes keresetforráshoz jut a nép, melyből kereskedőnek, iparos- és gazdáknak egyaránt csak haszna van.

Fel tehát, ne késsünk, mert mentől későbbre kezdjük annál későbbre élvezük gyümölcsét!

Egy iparbarát.

Országos nőipar-kiállítás.

Halljuk hangoztatni, hogy Magyarország csak úgy boldogul, ha iparállammá lesz. Tény, hogy a változott viszonyok közt a földművelés már nem biztosíthatja existenciánkat; ezért minden kitelhető módon oda kell törekednünk, hogy ipar tekintetében a cultur államok közt helyet foglaljunk.

A házi ipar fejlesztése körül nyilvánuló mozgalmak az iparskolák és ipartanműhelyekkel összekötött polgári iskolák föllállítására, a kéziipar oktatására a népiskolákban, iparkiallítások rendezése oly tényezők, melyek kilátást

engednek arra nézve, hogy hazai iparunk rövid időn jelentékeny lendületet nyer.

Ennek magva a népiparban nálunk már a multból is megvan, meggyenkben elismerésre méltó fokon áll. Csak fejleszteni kell azt, hogy versenyre képes, tehát a mai igényeknek megfelelő productumokat állíthassunk elő, és oly forrásait nyitottuk meg a nemzeti vagyonosodásnak, mely a rohamosan megindult közelszegényedést elleaszulyozni fogja.

Hogy tehát kellőleg tájékozhatassunk magunkat, látunk kell, mikép állunk ipar tekintetében s mit kell tennünk?

Erre adnak feleletet az országos kiállítások.

Az eddigiekből általánosságban már tájékozhattuk magunkat. Most a részletes iparkiallítások ideje fog bekövetkezni.

Ilyen lesz az, melyet a budapesti vigadó termeiben nagy ünnepegyességgel ma nyitnak meg.

Ezen impozans világiállítászerű tárlat megtekintését, tanulmányozását ajánljuk mindeneknek, kit a nőipar ügye érdekel. Elismerést fog az szervezni számunkra a külföld részéről is tekintve akár a háziipar, akár a kézműipar czikkeit, akár pedig a kézműmunka tanításának eredményét.

Míg a rendezés tartott, szűk korlátok közé voltak a lapok tudósításai szorítva; most már nem lehetünk indiskrétek, ha a részletekről is szólunk.

Ez országos versenyen hazánk minden jelentékenyebb vidéke megjeleat nő ipartermékivel. Változatos, a vidékek viszonyait föltüntető élénk képet tár föl előttünk a kiállítás.

Nem kicsinyeljük ama fényes, ragyogó luxustárgyakat, melyek minden teremben pompáznak, de ez alkalommal — szerintünk — csak arra valók, hogy bebizonyítsuk, mikép hölgyeink a művelés, a esm, valamint a kényelem, a divat igényeinek megfelelőleg tudnak alkotni; mindazáltal e tárlat a háziipar termékeit van hivatva előtérbe hozni. Azokkal tartunk tehát, kik erre fektetik a fösulyt.

A rimaszombati nőegyletnek is az volt törekvése, hogy Gömörmegye háziiparát képviseltesse. És ez részben sikerült. Részben mondjuk, mert, ha mindazok, kiknek módjában állott annak idején a megyei nőipar érdekében közreműködni, tömegesen sorakoznak vala a kezdeményező Nőegylet körül, az országos versenyben Gömörmegye osztatlan elismerésben részesül. Ámde is becsületet vallanak házilag szőtt különféle vásznaik.

A készítőik és kiállítóik neveit ezuttal nem ismételtetvén, kiemeljük, hogy a hamvai fonal, ezérna sima vászon és törülközők, a harmaczi, simonii, jánosii, tiszolezi sima vásznak, a jánosii, rimaszombati, simonii, iványii, dulázi, heüssői és derencesényi asztalneműek, a r.-szombati, jánosii, várgedei ágyneműek, három- és négy-nyüstös szövetek stb. többféle válfajokban számtalan szemlélőnek tetszését s elismerését fogják megnyerni. A toluamegyei asztalneműek (gyönyörű damaszt — tagadhatlanul finomak, de más kategóriába esnek) valamint a székelységi szövő ipar tárgyai külön nemet képviselnek. Érdekesekek még kiállítványaink közt a garamvölgyi pór-női ruhafélék is s némely erdélyi és máramarosi népviselet tárgyaihoz közel állanak. Kár, hogy nincs külön teremben rendezve az ethnographia része a kiállításnak. Magyar népviseletre vonatkozólag egy kis szűrőn és balogi főkötőn kivült egyebet nem állítottunk ki. Szalmakalapiparunkat is csak kilencz darab — különböző fajban — képviseli. Ezzel — ugy látszik — közép helyet foglalunk el a többi közt. Legalább, midőn ez összehasonlítást tettük, még nem volt az egész rendezve.

Kiállításunknak fontosságot kölcsönöz második sorban a leányiskolák kézimunkáinak csoportja. Az a hatvanhárom iskola, mely itt szerepel, számot tesz az országos kiállításban. Alig esalódunk, ha mondjuk, hogy e tekintetben Magyarország valamely megyéje akként volna képviselve. S ez a társulatnak másik hiánya. Hiba, hogy az iskolák ninesenek együtt. A legtöbb a karzaton foglal helyet. Nekünk jó az ily csoportos kiállítás; de a tanügy nem nyer vele, sőt a jurynek föladata, meg van nehezítve, mert a közvetlen összehasonlítás az eredmény fölött alig lehető. Ezt jó lesz máskorra megjegyeznünk. A tárgyak ismertetését illetőleg ismétlésekbe nem boesátkozunk. Megemlítve még azt, hogy az eladásra szánt kézimunkák és régiségek száma elenyészőleg esekély, elmondunk mindent, mi saját tárgyainkat illeti, szemben a hasonló kiállítványok tömegével.

Ha egyébként az orsz. kiállítás kimerítő ismertetését akarnók közölni, messzire kellene menni. Ki az egészről kellő tájékozást akar magának szerezni, vegye kezébe a terjedelmes katalógust s ennek kalauzólása mellett tanulmányozza a kiállítást. Most csak még a kiválóságokra, az eddig látottak közül, szorítkozhatunk.

A házi (nép-)ipar köréből kiemeljük a torontálmegyei szőnyeget, pórnők aranyhímzett ruháit, a nagylaki pórnők hímzeteit, a tolnai vászonzöléket. Ez utóbbiak már előre le vannak foglalva. Egy 4 méter hosszú abrosz

5 frt, 6 darab asztalkendő 5 frt 50 kr., mind damasz. Megrendelést elfogad Aneigl Ferencz, műszövő Toluán, Kereskeoelmi czikkeket képeznek a margonyai (Sárosm.) és kalocsavölgyi kosarak és vesszőkészítmények.

A kolozsvári női szalmakalapot semmiben sem állnak hátrább a külföldiekénél. Örömmel látjuk a székely-egylet (Csikmegye) jeles készítményeit. Eltekintve a selyem gubóból, halpikkelyekből, taplóból készült munkáktól, csak azokra a vászonneműekre, szalmafonatokra s ruhaneműekre utalunk, melyek házilag készülnek. Vannak ingek, férfi vászonzuhák, melyeket női kéz szőtt és varrt. A pancsovai, makói és szegszárdi népviselet, kelmék, brüsseli esipkék utánzatai, fr- és ponint-lage esipkék, a selmezi cérnaesipkék, ludányi főkötők, hódmezővásárhelyi fejéreműek és számtalan hasonló népipari tárgyak érdekesek és fontosak.

Sok az olyan tárgy, holott értéktelen anyagok, hulladékok vannak értékesítve; még több női munka melyeknél a luxus nem ismer határt. Az egyházi díszruhák magukban is külön kiállítást képezhetnek. Az esztergomi, balassagyarmati (irgalm. nénék), pozsonyi, kolozsvári stb. templomi ruhákon kívül Ipolyi Arnold püspöknek Czobor Béla muzeumi örökös által szakszerűleg rendezett csoportja a főteremben ragadja meg a néző figyelmét. Épen oly bámulatraméltó Vay Sándorné és Bornemissza-Kornis grófnők művészi porcellánfestéseik. Szépeket állított ki e nemben a szegedvárosi polg. iskola, a pozsonyi és kolozsvári tanítónőképző intézetek.

Még csak néhány kiállító jeles műveinek fölemlítésére szorítokozunk. A munkási taplómunkák (szőnyegek, kalapok, párnák) Melczér Aurélnétől, az aradi díszszőnyegek, esztergomi női kalapok szegszárdi hímzések, kivarrások, bgyarmti fejér hímzések, kézdívásárhelyi keretmunkák, gyergyóvárhelyi szalmafonatok, reezemunkák, munkási filét-guipure terítők velencei hímzéssel s más számtalan tárgy nagy ügyességről s izlésről tanuskodnak.

Vannak különlegességek, mint Mayer-Arlow Mária virágesokira kenyérbéltől, Pancsováról doboz pészésviaszból stb. — Rész vesz a kiállításban Koburg hercegnő is sajátkezűleg hímzett egyházi öltönyével és asztalneművel, melyekhez a stylszerű rajzokat Storno F. szolgáltatta. Van ott a főteremben egy búbuszoba minden kigondolható készletével, butortatával s alakjaival, melyet Vargyasné Györfől főhercegnő gyermekei számára készítet.

Az iskolák kézimunkái közül kiemeljük a debreczeni rkath. iskolát (point-lage, gyermeköltönyök, fejrühímzés, aranyhímzés, harisnyafölzés stb.), a esikszeredai polg. (szalmafonás, rece- és fejrühímzés) a pancsovai. szatmári ref., a esabrendaki állami, szegedvárosi, zabosfai tanyái (fehérnemű) és polg. iskolákat (vesszőfonás, hímzés, naturmunka, porcellánfestés), a ladiézi és pruzskai (gyékényfonás, felső ruha), a paulai sz. Vincéről nev. irg. nénék zárda iskoláját (posztóhímzés), a bgyarmati polg. (fejrühímzés, díszmunkák), a szegszárdi (hímzés, sás- és díszmunkák), a miskolczi polg. és ág. ev., a kolozsvári (terítők, szőnyegek) a nagybányai (kalapok forgásból, népviselet), a pozsonyi Glöcknerféle intézetet és esztergomi iskolát (egyh. ruhák) stb. Érdekesek még az ösényi (Tolna m.) gyűjtemény a gyapju és kender kikészítéséből.

Csak halvány vonásokban vázolhatjuk azon tárgyakat, melyek a kiállítás megnyitása előtt már rendezve voltak. A budapesti tanintézetek és egyesek közvetlenül a megnyitást előző napokon rendezték tárgyaikat, ezekről tehát nem szólhatunk.

Hogy e kiállításban a látogatók hasznos tapasztalatokat szerezhetnek, kétségtelen. Ragadják meg tehát az alkalmat mindazok, kiket a nőipar ügye érdekel. Idő van hozzá, f. évi október 16-ig nyitva lesz.

—br—

A modern élet hazug mivolta.

(V. Vége.)

Aránylag a legészintébb csak az a párt lehet és csak az fedheti fel ezéjárt leplezetlenül, melynek ezéjárt még részben homályosak, részben pedig a feanálló viszonyoktól annyira távol állnak, hogy megvalósításuk vagy egy még be nem látható időben, vagy talán csak oly megrázkódtatás által képzelhető mint pl. a forradalom.

Politikai életünk hazugsága mindemellett nem annyira az egyes szereplő személyiségek terhére esik, mint inkább a mi politikai állapotainkéra. A külpolitikában az európai államrendszer befejezetlensége, mely nem az apró államok hatalmának növelésére, hanem nagy, nemzetiségi államok kikerekítésére törekszik; a belpolitikában pedig a követendő rendszabályok nyilvánossága, a parlament szónoki mutatóványai és a kaczer „közvélemény” utáni futkosás az, mi viszonyaink hazugságát okozza. Az egyes többé-kevésbé lehet ugyan mértékletes, ha már a parlamenti élet képzetatásában részt vesz, de nem lehet igaz, ha csak általános erkölcsi felháborodás közben

pellengére állítatni, vagy valami veszedelmes politikai zavart előidézni nem akar. Az igaz pártjának, vagy ha nem tartozik semmiféle párthoz, valamennyi pártunk enfant terribléje lenne, választói még nem értenék és képviselőikkel másodsor semmi esetre sem bíznák meg. Az a férfi ki politikai működésre képes, sőt érez magában, ezért vagy képességének gyakorlásáról, vagy bizonyos fokig az igazság követéséről kénytelen lemondani. És ha minden előkelő személyiség erkölcsi okokból ezen alternatíva első nemét választja, vagyis a közügyektől visszavonul, kinek kezébe jut akkor az érdekek védelme? Bizonyosan lelkiismeretlen kalandorok és hín szájhösök kezeibe, ami a közjólétnek kárára volna. Ezért senkinek sem vehető szemére, hogy a szerencsétlenség elhárításért meghozza azt az áldozatot és politikai életünk hazugságával kibékül; de azt megkivánhatjuk, hogy a simulatiót annak minimumára szorítva és lehetőleg a dissimulatióval (tartózkodás, hallgatásnál) állapotják meg. Politikai viszonyaink feltételeznek bizonyos fokú igaztalanságot és esábitanak a hazugságra, de az igazságtalanság és hazugság olyan fokára nem kényszerítenek, mint mostani viszonyaink tényleg mutatnak. Ennek jó részét mindíg a hazugság szeretetének elterjedtsége idézi elő, mely a résztvevőket mindíg oly könnyen esábitja a szükséges mérték átlépésére.

A kép, melybe észleleteink eredményét összefoglaltuk, elég szomorúan mutatja modern viszonyaink igaztalanságát és általános hazugságát társadalmi, vallás-egyházi és politikai téren egyaránt. E mellett az illető helyeken reá mutatunk arra is, hogy történelmi okok idézték elő az élet minden terén az igazság oly nagy mérvű esökkenését. E viszonyok megjavítása a nevelés feladata leend, azaz az előítélet hatalmát meg kell törnünk, bebizonyítván mennyire megvetendő, sőt erkölestelen az illem jogosulatlan zsarnokságának felkapása, a gyermekekben az igazság szeretetet és a hazugság utálatát annyira meg kell erősíteniük, hogy az később az életbe lépővén, szellemének minden erejével forduljon el a conventionalis hazugságoktól és nemesak jó példával, de oktatással is igyekezzék minden alkalommal azok megszorítására.

A tántoríthatlan igazság már maga is képes bennünket az erkölcsi tévedések nagy részétől megóvni. Igazság nélkül a hűségnek nincs alapja, a becsületességnek, őszinteségnek helye, az igaz távol áll a hízeltéstől és rágalmazástól, távol a esiszó-mászó alázattal ép ugy mint a telfuvalkó lótságtól, a kesergő panaszkodástól és dícsékvéstől, a kétszínű barátságtól és a ravasz álmokságtól, a eselszövéstől és armánytól valamint a hűtlenségtől és árulástól, távol a reá bizott esikkasztástól mint a esalástól és hamisítástól. Csak az igazság által lehet az ítélet azon tárgyilagosságát elérni, melyen az igazságosság és méltányosság alapszik és ha ezt az erkölcsösség esontvázáinak nevezik, méltán nevezhetik amaz velőjének. Csak az igazságnak tartós gyakorlása által lehet elérni az igazságerzet legnehezebb követelményét, t. i. a magunk iránti igazságot; és mégis ez minden erkölcsi önfegyelemnek kiinduló pontja, melyet semmi sem veszélyeztet annyira mint a saját erkölcsi állapotunk föléli önámítás, mint az a hit, hogy lelkünknek rugói és akarataink és tetteink jók.

Losonc, 1881. aug. 10.

Hogy Losonez történetének évlapjain, emlékezetesebb gyásznap augusztus 10-kénél alig van följegyezve; ezt egykor, a város hely- és történet rajzának megírója is befogja ismeri. — Bizony, ma 32 éve már annak, hogy az oroszok feltölték és leégették; s az elpusztult, a romba döntött város, phönixként, újra feléledt hamvaiból. Igen; esakhogy a mostani Losonez, sok tekintetben nem a régi. De nem is lehet; hisz ama patriarhalis viszony, mely a társadalmi életet egykor által-lengte, régen megszűnt; de az emberek sem azok, hiszta épen ama szomorú katastropha után költöztek sokan el s hányan haltak meg azóta? — Hogy és miért kerül mind ez épen most tollam alá ki: magam sem tudom; hanem azon gyásznapokra való visszaemlékezés, újra feleleveníteni készlet azon már többször hangoztatott indítványt: irassék meg Losonez város helyrajza és története, és pedig mielőbb. Mert lám, az 1848. és 49. évi mozgalmas napokra vonatkozó hány hiteles adatot vittek már a sirba, míg ha más harmincz vagy harminczkét évet késünk, bizony alig akad majd itt, ott ember, a ki el tudná mondani, hogy Demeter Gerriich, k. k. Hptmn. a hadsereg parancsnok ő excellentiája magas parancsára, milyen tartalmu rendeletet küldött „Lager bei Losonez den 7-ten August 1849.” kelleit a városi hatósághoz, és hogy miért küldte azt. — De mit merengik, mit tételődöm én ezzel, épen most? vajjon nyer vagy veszít-e a magyar irodalom az által, ha esetleg egy város, ha Losonez monographiájának megjelenésével gazdagodik vagy nem. Hagyjuk tehát, a mennyiben az egyéni fölfogás, a nézetek e tekintetben ugy is eltérők

lehetnek. Érelje, valósítsa az eszmét majd az idő. Csak hogy az idő halad, és ha senki sem gondolt, nem tesz ez ügyben semmit, nincs a ki gyűjtse az adatokat, úgy az idő — miként a rozsa a vasat — megemésztí, a még most talán könnyebben összegyűjthető kétségen kívüli jegyzeteket is. Aztartom, hogy ezen eszme valósításaért mindent el kellene követni, azt huzai halasztanunk nem szabad; és ha a város, mint ilyen köve van, vagy legjobb szándékkal sem tehet semmit, talán a casinó egylet, ha ez sem, úgy néhány történet- és irodalombarát indítsa meg az e részben szükséges mozgalmat, és Losoncz értelmiségének körében bizonyosan akad egy Furdura Imre*) aki annak keresztül vitelére vállalkozik.

Meglehet, hogy ama végzetes napok évfordulóján elmerengve, talán más tárgyról is irhattam volna: de ha mindjárt az ugyancsak 1849. évi marezias hó 24-én Beniczky Lajos által vívott esata megörökítésére a helyiaczon levő emlékszóbor elvalahárai bronzíroztatását veszem is és sürgetem, — megjegyzendő, hogy már egy ízben ezt is szellőztettem, de hiába! — újra és ismét arra térek vissza: ne legyünk tétlenek ne közönyösek a múlt iránt, ne felejtjük s a létűnt viszontagságos idők emlékeit, legyenek bár keserűek is — őrizzük meg híven, s igyekezzünk intő és tanulságos példa gyanánt átadni a jövőnek. Mert hiszen a losonczai csatában elesett Debördi fejűjű időkkel elkorhad, sirhantja besüpped, az érez emlékszóbor megemésztí a rozsa, ha senki sem gondolt vele, ha a kegyelet featuratásáról nem intézkedik.

Igazán, kíváncsi vagyok rá, hogy e napokban valljon hány losonczinak jutott eszébe ama muszka garázdálkodásra visszagondolni, mely több mint három évtized előtt koldussá, földfutókká tett annyi ártatlant és romba döntött egy virágzó várost s abban mindazt, mit ész, tudomány és igyekezet sok évi küzdelemmel alkotott. —

A gácsi utca mindkét oldalának hosszában s a helyiaczon a casinó vendéglőlő a reformatus templomig néhány évvel ezelőtt, akácz és hársfával vegyes egy párhuzamos fasor ültetett volt ki; ott alig egynehány fa maradt meg, a mit ki nem törtek, vágtak, azt a két év előtt volt kegyetlen tél pusztította el; itt pedig úgy látszik, a tropicus hőség tizedeli meg, s egy némelyike annyira fejlődött már is, hogy bizony vétek leand, a kiszáradtak helyére még ez ősszel másokat nem ültetni; mire, a város szépítése érdekében eleve felhívjuk a telebíró becses figyelmét, kiről megvagyok győződve, hogy a szép és nemesért ősz hajfűrtjei dacára is lelkesül.

Az állam gymnasium régi és új épületeinek egy része, még az iskolai év befejeztével ledöntetvén a helyére emelendő s a tudomány és nevelés-templomához illő új tanóla körül serényen és jól folyik a munka. De különben is, az építkezési kedv ez évben sokkal nagyobb mint volt tavaly: az izraelita hitközség egy díszes és elég nagy iskolaépületet emeltet; Selmeczi S. ezkrász szintén egy, egy emeletes házat épített, a kisebb már befejezett vagy épülő félben levő házakat nem is említve.

A tanítóképzési ismétlődő tanfolyamon 80 többnyire árvamegyei tanító vevő részt. Az elhunyt Terray Károly igazgató helyére, moadják, a lévai tanítóképzési jelenlegi igazgatója fogna kinevezetni, s e helyen kötelességem még az állami elemi iskola igazgatója, Vilt Józsefnek még a múlt július hó 6-án agyszélhűdés folytán történt elhunytáról is megemlékezni. Nyugodjék esendesen.

A casinó egylet és olvasó és a billiárd termet ujonnan festeti és javíttatja, mit a tavasszal szerenésesen elfojtott tűz nyomai szükségessé is tőnek. Környékünkön utóbbi napokban a félelmetes és kártékony zivatarok gyakoriak. Persén egy embert sújtott agyon a villám; múlt vasárnap a kriván völgybe egy másikat. Kálnón pedig egy csűrbe esapott le s az abba összehordott gabonával együtt elhamvasztá. —

t-5.

Hírek és vegyesek.

Az egyetemes ref. egyház által f. év okt. 31. s több következő napokon tartandó zsinatra a gómori ref. egyházmegye is megválasztotta rendes képviselőit. Egyházi részről nt. Szentpétery Sámuel pelsüzi lelkész, világi részről pedig tek. Usider Károly ur lesznek a képviselők. Pótképviselőkre általános többséget senki sem nyervén, új választásra jelöltekül kitűzettek, világi részről: Lőrinczy Endre és Ragályi Gyula tanácsbírák, egyházi részről pedig Török József esperes és Nagy Pál tornallyai pap, e. megyei dékán, tanácsbíró, könyvtárnok, egyházkerületi lelkészvizsgáló és számvevőszéki tag, — a „Rozsnyói Híradó“nak általánosan kedvelt szelleműs levelezője.

A Bessemer-accél gyártása végett a bécsi Bankverein, mely a rimamurányvölgyi vasműegyletet megvette, egy nagyszerű gyártelep felállítását tervezi. Halljuk, hogy a szak-

értők nemsokára helyet jelölnek ki; eddigelő azt rebesgetik, hogy Szabadka vagy a Feled-Rimaszombat közötti térséget fogják legalkalmasabbnak találni. Adja Isten a mi anyagi emelkedésünkre. Arról is értesülünk, hogy Rimaszombat városa, ha ohaja szerint út ki a dolog, 100 hold földet fog följáranani alaphelyül.

Gyászünnepegy és közgyűlés. Az egyetemes tanítóegyesület 69 tagjából összeállított chorus f. hó 8-án R-szécsent a boldogult Ragályi Nándor, mint világi elnök emlékeztére gyászünnepegyt tartott. A requiem a chorus egy gyászénekével kezdődött, mely után Katona Pál rszécsi ref. lelkész moadjott egy rövid imát s Szügyi László zárlorfalú tanító s a tanító-testületnek elnöke szép szónoki tehetséggel alkalmas beszédbe emlékezett meg az elhunyt érdemeiről. Az énekkar ismételt közreműködése után a közgyűlés vette kezdetét, melyen az egyesület saját házi bajjaival foglalkozott. A rimaszécsi vendégfogadóban megtartott ebéden az ellátás, kiszolgálás a leghíványabb módoa nyilatkozott s a vendéglős goromba magartatása megbőtránkozást szült. Ilőnek tartjuk kidesérai a előrust, hogy alig 3 hónapos fenállása óta a legszébb eredményt képes produkálni.

Előintézkedés. A törvényhatóság területén és mellette megejtendő nagyobb lovasági hadgyakorlatokra való tekintetből, a járásokban találtatott összes lóállományok egészségi szempontból szigorú vizsgálatok alá vonattak a járási és körörorvosok által. E helyes intézkedés a végett történt, hogy az esetleg kirendelésre váró fogatok gazdái beteg állatot ne vigyenek magukkal és a bekövetkező állomászások alatt a katonai lovak tisztátalan állatokkal ne érintkezzenek.

Sajogömör mezővárosában f. évi július hó 12-én pusztított tüzvész által a végesség örvényébe sofordt családok felségelyezősére a megyei alispáni hivatal utasítása folytán könyöradományok gyűjtése lett elrendelve. A mint értesülünk a szolgabírák és körjegyzők mindeat elkövetnek a szegény, szerenésetlen családok szánandó helyzetének enyhítésére, s mindeatútt egész buzgalommal és hazafias készséggel fogtak a gyűjtéshez. Mi is felhívjuk a megyei közönséget, ne tagadja meg a szerenésetlen irányában nemes áldozatkészségét, de emberbaráti részvétellel könyörülethezettel nagyobbitsa az adakozók számát. — Ha valaki hozzánk küldene be adományt, nyugtázzuk és az alispáni hivatalnak adjuk át.

Kinevés. A helybeli m. kir. postahivatalnál előnyöben ismert Szabó Béla postahivatali gyakornokot a budapesti postaigazgatóság postatisztte nevezte ki, mint ilyen az egrí m. kir. postahivatalnál lesz alkalmazva.

Felhívás Gómörnyé lótenyésztőihöz. Szép lendületet nyert lótenyésztésünk egyik legfőbb akadály a kétségen kívül — a nővendék állatoknak — nyáron általi rossz elhelyezés; ezen bajon segíteni akarván e megye l. t. bizottmánya, — „annak“ megbízásából felhívom az érdeklött lótenyésztőket, miszerint f. évi augusztus hava 29-én d. u. 4 órakor Rimaszombatban a városháznál tartandó e célú értekezleten, minél számosabban megjelenni sziveskedjenek; — a kik pedig valamely ok miatt személyesen meg nem jelenhetnek, sziveskedjenek akár megbízottaitkat utasítani, akár alólírottat levélben értesíteni arról, hogy egy alkalmas ménest óhajtanak-e? s ha igen, megközelítőleg évenként hány darab csikót küldhetnek oda? Felkérem egyszerű smind a lótenyésztési bizottmány tagjait, miszerint fenti nap — a lótenyésztési jutalom díjosztásnál — megjelenni, és az ezt követő értekezleten résztvenni sziveskedjenek. Kelt Dúlházan, 1881. augusztus 2-án. Farkas Abraham, a l. t. b. elnöke.

A jánosii árpádkori műemlék megtekintése és egy tervbe vett parochia helyének megszemlélése végett küldött ki e napokban egy miniszteri tanácsos Jánosiba. Tervben van ugyanis, hogy a feledi kath. templom nagy költségbe kerülő felépítése helyett a jánosii kész és országos becsű templom mellé állíttassék plebánia, illetőleg helyettesek át Feledről. Ezt az ügyet most leginkább a valásminiszter és a megyés püspök mozgatják. A min. tanácsost valamint a multkor Szász Károlyt igen meglepte a nagyszerű régiség.

Jégverés. Panaszkodunk a nagy hőség ellen, ime hétfőn megkezdődött az isteni áldás osztogatása. Nagy szélvész, égi háboru kíséretében kaptunk olyan jeget, mely a zab, teengeri, dinnye és dohányok szérfőlött ártott. A következő napokon aztán esend esők jáltak, használva imitt-amott egynek, másnak.

Köburg Fülöp herceg és a magyar nyelv. A legközelebb elhunyt Köburg Agoston herceg utódja, Köburg Fülöp elrendelte, hogy a hercegi család mggyarországi birtokain, az ügykezelési hivatalos nyelv ezentul nem a német, hanem a magyar legyen. Ez annál könnyebb lesz, mert a tisztviselők egynehányának kivételével majdnem valamennyi beszél magyarul, sőt pl. Gómörben csak magyarul. Azonkívül a magyar érzelmű herceg intézkedése igen üdvös lesz a magyarosodás terjedésére és népszertítésére oly vidéken,

mely a nemzetiségi fészkelődésnek régi időktől fogva, egyik fészke volt. (Ez utóbbi pontot is megérthetik nálunk).

Uj-Tátrafűrad fűradővendégeinek 3. 4. 5. sz. jegyzékét vettük. E hidegvizgyógyintézet s klimatikus gyógyhely (a Tátra déli hegyoldalán 3200 lábnyi magasságban) modern szabású intézet, meleg, törpefenyű-fűrdőkkel, inhalatóval, villanyos és pneumatikus gyógykezeléssel. Csak 5 éve alapított s hovatovább mind sürűbben látogatják. Aug. 1-ig jul. 12-től 271 vendég volt. — ott időztek: Farkas Abraham Dúlházaról, Dr. Pelech János főorvos Dobsináról, Dr. Fodor Béla Oázról, Hanvay Zoltán és Petry Gyula Hanváról.

Ritka nagyságu medve barangol ez idő szerint a murányi vár közelében és mult hó 24-én a várban időző vendégek legnagyobb számára, a kerülői laktól alig egy puskalövésnyi távolságra közeledett, s ott a szegény kerülő egyik tenheté lefűlelte, azonban ezt még sem falatozhatta fel, mert a vad egy arra kódorgó cigányasszonytól megrémült és zsákmányát oltahagyta, a tőhén azonban nem volt megtartható a mély karomsebektől, és ki kellett végezni. Ez alkalomból érdekes esetet említenek föl, mely jellemzi a nemrég elhunyt Köburg herceget. Pár év előtt történt, hogy egy szegény paraszt ökrét a medve fölfalta az uradalmi területén és az erdészeti igazgató 10 forint javasolt kárpótlásul a néhai Köburg hercege nek. A hg. azonban épen pohorellai kastélyában időzven, azt kérdezte a direktortól, hogy mit gondol, vajjon a károsult paraszt fog-e tiz forintért ökröt vásárolhatni? Mire az igazgató szerényen megjegyezte, hogy: aligja, fűséged. — Nos akkor — mondá a herceg — legyen szives ön ezen ügyet más ajánlattal juttatni irodamba. Megjegyzendő, hogy a főherceg azért szokott kárpótlást nyújtani káros feleknek, mert a garami uradalmi területén, ha tucsat számára jelentkeznék is a maczkó, senkinek sem szabad rájuk vadászni, csakis a hercegi család tagjainak és az általuk meghívott vendégeknek.

Az Anna-bárlól (Ajnácskőben) hozott tudósításunk kiegészítésül számosak kívánatára most adjuk a nők szép koszoruját, (bár figyelmeztetünk egy bizonyos személyt, hogy a referátát máskor a zsebében ne feledje.) Százötvennél több vendég vett részt a bálnban, a négyeseket 18 pár táncolta. A nők közül következőket jegyeztük fel: György Gyuláné (Budapestről), Hubert Jánosné (Egerből), Lamos Lajosné (Rimaszéből), Sprenger Béláné, özv. Bányai Ferenzné Ilona leányával, özv. Rubintné (S-Tarjából), Dr. Weinsteiné (Feledről), továbbá Kontz Ilona (S-Tarjából), Daniélik Katinka (Pozsonyból), Stronga Mariska (Fülekről), Sándor Amanda (Feledről), Komjáthy Mariska (B-Gyarmatról), Krizsán Matill, Komoróczy Lenke, Balajthy Erzsike stb. Reggel 5 órakor még ugyancsak szólt a zene és jarták a ropogós csárdást. — Sándor Béla jó kedvű szolgabíránk maga jart jó példával elől a holtig gavallér s minden szép iránt ügybuzgó Szoboszlav Ferenz fűradőigazgatóval.

A felső-magyarországi hadgyakorlatok. melyeken tulajvalólag a király, Rudolf trónörökös, Albrecht és József főhercegek, Frigyes Károly porosz herceg és 34 külföldi tiszt Európa összes államaiból, sőt Ázsiából is jelen lesznek, a legérdemesebb gyakorlatoknak ígérkeznek. Két hadtest, összesen 40.000 ember fog egymás ellen működni. A gyakorlatot a főhadispector, Albrecht főherceg vezeti, ki mellett Beck báró alabornagy tábori főnök fog állni. A terepet mindkettő már néhány héttel ezelőtt megszemlélte. A részletes terveket és dispositiókat Galgóczy ezredes, ki az operatív tábori hivatalban működik, most dolgozza ki. — A küszöbön álló hadgyakorlatok nemesak azért érdekesek, mert huzamosabb ideig fognak tartani, hanem azért is, mert a hadművelet stratégiai és taktikai oldala mellett az élelmezési szolgálat és a szekerészet kipróbálására fognak alkalmat nyújtani. — E hadgyakorlatokra megyénken is fognak vonulni hadsapatok, sőt amint értesülünk, annak tartama alatt itt is lesznek elosztva.

Betlér megyebeli községben a rég tervezett és engedélyezett postahivatal e hó 16-án kezd meg működését. Ezen hivatal 5 kilóg s 200 firtig terjedő utalványok közzvetítésére van felhatalmazva. A hivatalnak az ottani vasuti állomási főnök.

Figyelembe veendő. Egy fiatal ember ohajt egy esinosan butorozott szobát és ellátást egy háznál. A lakásra nézve szeretőné, ha a piacchoz vagy Rábely Miklós nyomdájához lenne közel. Ajánlatokat és föltételeket szóval vagy írásban Főthi Béla társzerkesztő fogad el.

Jég. Folyó hó 9-én a balogi határban nagy jég esett, mely a szőlőkben, ültetvényekben s a még lábou levő tavaszvetésekben igen érzékeny károkat okozott.

A szülők, különösen az anyák figyelmébe. A Losonczon megjelenő lap szerkesztője nagyon jogosan kardot ránt az ott létező leányiskola mellett s azt mondja, hogy meg kell becsülnünk a mink van s támoga-

tásáról gondoskodnunk. Ezt az igazságot mi is alkalmazhatjuk a helybeli, Fábry János felsőbb leányiskolájának és tanítóképzőjének sorsára. S amit Losonczon tapasztal kollegánk, ugyanarról vagyunk mi is meggyőződve. Tapasztaljuk azt, hogy „ezen nevelőintézetet, mely nemesak a benne gyökeret vert helyes irány- és nemes törekvés, de a benne közreműködő jeles tanerők s jó berendezése által is ritkítja pártját s városunk valódi kincsének nevezhető, igaz hogy megbecsüljük, de kellő támogatásról alig-alig gondoskodunk. Pedig oly egyszerű a kérdés. Nem művelt ember az, ki nines meggyőződve a növevelés fontosságáról, tehát szükséges voltáról is egy-szersmind. Nos! 4 rendbeli felekezeti iskolánk legfelső osztályából évenként 60—70 leány kilép, kiknek még tanulni jó, képezni magukat szükséges, mivelőidők s a hasznos kézi ügyességeket elsajátítaniok kell. S mikor itt helyben van egy, pártját ritkító és olesó növevelő középiskola: hát az az eredmény, hogy nemesak a vidékről keresik fel kevesen, de a helybeli leány-gyermekek sem látogatják örvendetesebb számban. Hiszen nem subventív az a pár forint, mit oda befűzetnek; ellenkezőleg! ott a kor színvonalán álló jeles és képzőintézetű tanító erők működven, a nyert oktatás minősége aránytalanul felűlmulja a csekély díjat. De hát erről ne is beszéljünk. A tanítóerők pártatlan nemeskeblűséggel, egyedül az ügyszeretet melegtől sarkalva működnek! ime, a szülők feladata ez önfeláldozást saját gyermekeik részére gyümölcsözővé tenni. A női éreneyek sem örököljük; nevelés adja meg ezeket is. Kiknek módjukban van, ne fosszák meg tőlük gyermekeiket!“

Fülekről írja levelezőnk, hogy f. hó 8-án Coburg Agost herceget nagy gyászsmisét tartottak, a vidéki hercegi tiszték és Füle város intelligentiájának részvétele mellett. Ugyancsak onnan elismerőleg nyilatkoznak az állomási főnökről és díesírek barátságos, leereszkedő módoa s jótétéményeicért. Említést érdemel róla az is, hogy az odaváló jó karban álló zenekar megélhetését biztosítandó, beleegyezése és szándéka folytán s hogy az utazó közönség ne unja magát, a zenészek minden délben a pályaudvaron zenezóval várják a vendégek elindulását és jövetelét.

Ajnácskőről kaptunk egy borzalmas levelet, mely egy, az Anna-bál utáni botrányos verekedésről emlékezik meg, oly neveket említve, melyekkel csak a legnagyobb kimélettel lehet a sajtónak foglalkoznia. Erről a dologról különben igen sokat hallottunk széltében, hosszában, igyekezni fogunk megtudni a valót és kötelességünkhöz híven adatokkal bizonyítva bocsatjuk nyilvánosság elé.

Az országos nőiparkiallítás tárgyait megnézendő s az innen felvitt munkákat elrendezendő: Fábry János tanár Budapesten volt és utjából visszaérkezett. Sokkal tartozunk e nemeslelkű és ernyedetlen törekvésű tanfűruknak, a ki mindnyájunk érdekét — mint a magaét — tartja szem előtt s mindenha igen szép példáját nyújtja fáradszatlanosságának és önzetlenségének.

„A részvét filléreit“ ez. mult héten kelt újdonságunk egy személy körüli többleddal gyanúsításra adván okot: kijelentjük, hogy az a gyanúsítottal semmi összefűggésben nines. Egyébként az oltalmunk alá vett személy e héten nem vart hány segélyhez jutván — az adományok gyűjtését elengedjük magunktól s az eddig bejött két összeget ha a szives beleegyezést megkapjuk, a s.-gómöri szerenésetlenek számára írjuk és fogjuk nyugtázni.

Figyelembe. 2—3 tápintézeti ifjút fogad el egy bizonyos, — vagy pedig lányokat, kik a kézimunkában oktatást nyerhetnek. Bővebb felvilágosítással a kiadóhivatal szolgál.

Az országos tanítógyűlés a fővárosban megnyilván: Fülep Benjamin és Lenkey János képviselik a mi egyletűnket. A többi tanfelügyelő közé: Groó Vilmos is meghívott, ki most Budapesten tartózkodik.

Párisból Budapestre gyalog jött Zmertye Iván az ismert sporteman 28 nap alatt. Julius 10-én indult Párisból s augusztus 7-én Bpsten volt. A távolság 1528 kilométer, tehát naponként 54.5 klmétert kellett megtennie. Jó kondiczióban van, de 75 kilo testsúlyából lefogott 5 kilót. Pesten nagy ovaczióban részesítették. Van is miért.

Rövid hírek. — **A kereskedelmi miniszter** ipar-szakiskolákat szándékozik felállíttatni a malom-, kovács és gép-fűrés-iparok szakoktatására. — **Kalakaua** havai király Bécsben időzik. — **A lipői sajt** nagy veszedelemben van a juh himlő járvány miatt. —

*) 1876. megírta és kiadta Rimaszombat történetét.

Besztercebányán 3 embert sujtott agyon a villám. — A gőzhajók is kezdik alkalmazni a villamosvilágítást. — 85 éves pőr került tárgyalás alá a kir. ítélőtáblánál. — Párisban egy francia lap szerkesztője beszüntette bizonyos ideig lapja megjelenését, azzal indokolván, hogy ily tikkasztó hőségben nem kívánhatja a közönség munkatársaitól, hogy alvással egyebet tegyenek. — A debreczeni csata évfordulóját szépen ünnepelték Debreczenben e hó 2-án. — Kalakaua király kintő táncosnak bizonyult Bécsben. — Az amerikai elnök gyilkosa csak 8 évi börtönt fog kapni. — Egy statisztikus szerint a világ működésben levő mozdonyainak száma százötvenezerre rug.

Értesítés.

Nyilvános felsőbb leánynevelő tanintézetemre vonatkozólag a következőket van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni:

1. Az 1881. tanév szept. 1-én kezdődik. Beiratások és főlvételi vizsgálatok aug. 29—31. napjain tartatnak. Bejelentéseket, előjegyzéseket azonban már július 1-től elfogadok.

2. Az előkészítő (elemi) osztályba főlvetetnek azon 7—9 éves leányok, kik különben a polgári iskola tanfolyamra kellő képzettséggel még nem bírnak. Itt a tandíj: 26 forint.

3. A polgári iskola első osztályába főlvetetnek azok, kik az elemi (nép-) iskola

négy osztályát sikerrel befejezték s erről rendszer bizonyítványt előmutatnak: ennek hiányában főlvételi vizsgálatot tartoznak tenni.

4. A képezde tanfolyamba főlvetetnek azok, kik bár ez intézet polgári iskola negyedik osztályát előbb végezték is, és azok, kik 15. életévüket (keresztlevéllel igazolandó) betöltvén, a felső nép- vagy polgári iskola tanfolyamot bárhol sikerrel befejezték, s erről hiteles bizonyítványt előmutatnak, ennek hiányában (magyar ny., számtan, hazai földrajz- és történebtől) főlvételi vizsgálatot tesznek.

Jelentkezési idő augusztus 30-ig tart.

5. A polgári iskola és tanítónőképző osztályokban a tandíj mint eddig 36 frt. Taneszközökre és könyvtárra 2 frt, iskolában használt írószerekért 2 frt.

6. Önkényes tantárgyak tanulásában minden növendék egyenlően részt vehet.

7. Beiratásnál a t. szülők vagy gyámok jelenléte kéri.

8. Vidékiek elszállásolása iránt bármikor szívesen nyújtjuk utbaigazítást.

9. Az intézeti beiakók teljes ellátásért a tíz hónapból álló tanévre — beleszámítva a tandíjt, a francia nyelv és zongora tanítást — háromszázhatvan forintot fizetnek két és félhavi részletekben előlegesen; francia nyelv és zongoratanulás nélkül kétszázhatvan forintot.

10. Azon esetben, ha legalább tíz növendék jelentkezik augusztus 20-ig, főlgyeilem alatt külön köztartás s együttlakás berendezése iránt fogok intézkedni. Ebben egy-egy növendék tíz havi ellátása százhatvan forintba kerül, s ez összeg két-két havi részletekben mindig előlegesen fizetendő. — Célja e con-

victusnak az: hogy a kevésbé vagyonos vidéki szülőknek is alkalom nyujtassék leányaikat ez intézetben neveltetetni. A főltelek ezek:

1. Egy-egy növendék tíz hónapra — két-két havi egyenlő részletekben — százhatvan forintot fizet előlegesen.

2. Ezért kap: a) reggelire kenyeret és egy pohár tejet, délre levest, húst mártással és főzeléket, ez utóbbi helyett henteinként kétszer sültet és tésztaételet főlválva, osonnára kenyeret és egy pohár tejet vagy egyebet, vacsorára egyféle ételt és kenyeret, mindig elegendő mennyiségben; — b) lakást, melynek rendben tartása az együttlakókat fogja egyrészt illetni; — c) mosást, kizárva minden főlösleges piperét, minélfogva a ruházatban egyszerűség kívánatik; — d) világítást és fűtést; — e) hazi gondviselést és vezetést arra alkalmas nő által.

3. A szükséges buterzatról gondoskodva lesz.

4. A belépő magával tartozik hozni: a) legalább két rendbeli teljes ruházatot; b) egy teljesen főlserelt ágyneműt (szalmazsák, pokrócz vagy sződerékalkj. 1—2 fejpárnát, két rendbeli czipővel, egy paplan két lepedővel, legalább 2 ágylepedő és ágyszerítőt); c) asztali készletet (1 abrosz, 3 asztalkendő, evőeszköz, pohár); d) mosdás-fésülési kellékeket (1 bontó, egy sűrűfésű, szappan, 3 törülköző, 1 mosdó tál); e) kézimunka-eszközöket.

5. Azon növendékek, kik egy évet convictusban fognak tölteni, igényt tarthatnak a következő évben feltandíjmentességre, a harmadik évre azután az egész tandíj fizetése alól fölmentetnek.

6. A házszabályok minden növendékre egyiránt kötelezők.

Azon esetben, ha tíz növendék nem lesz összehozható, a jelentkezőknek kívánt elhelyezésükről, gondoskodni fogok.

Bővebb és részletes tájékozást nyújt az évi Értesítő, melyet kívánatra készséggel és bérmentesen megküldök.

Rimaszombat, 1881. aug. hó.

Fábry János,

tanár s intézeti igazg. tulajdonos.

Szerkesztői üzenetek.

L. L. Pető ur elutazott, visszajövetelének idejét nem tudom: irt levelet?

R. B. Az ajnászkői botrányról s a papi személy elpáholásáról több versio is forogván: meggyőződést akarunk szerezni. Magánlevelünk indul.

F. A. A jövő számban.

T. E. A cselust igen szívesen olvassák, reméljük, hogy ezélt érünk vele.

F. A. P—CZ. Nem jutna valami?

Fülek. Szívesen veszek tőled egyet-mást, de röviden, tárgyilagosan irt!

K. J. Köszönjük; kérjük ezután csak a szerkesztőségre ezimezni b. leveleit.

K. G. Levelem biztosra várhatod. A készülődés megérkezéséig fel legyen függesztve. A gleichenbergi hozott nagy örömet? Türelem és üdvözlét!

Sz. I. Bravo! Minél sürűbben legyen szerencsénk!

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőtárs: Fóthi Kovács Béla.

H I R D E T É S E K.

A szülők és gyámok figyelmébe!

Van szerencsém a t. szülők és gyámok tudomására hozni, hogy az új tanévben

élelmezés és szállásra

előnyös főltelek mellett három vagy négy fiu-gyermeket elfogadok. — Rimaszombat, 1881. augusztus 4.

Özv. Kraetschmár Lipótné.

2—2

Iparos tanonczul

Egy 13—14 éves fiut szijgyártó üzletembe azonnal elfogadok, a főltelek általam közlendők. — Rimaszombat, 1881. aug. hó.

Trubint Lukács.

Haszonbèri hirdetmény.

Jólsva rendezett tanácsu város tulajdonához tartozó a város kebelében kilencz helyen dyitható italméresi jog, városi fürdő bor és sör árulási joggal, továbbá vásári helypénzszemelési jog és vágóhid az 1882-ik évi január hó 1-ső napjától, az 1885-ik évi január hó 1-ső napjáig, s végre alsó- és felsőmalom az 1881-ik évi november hó 1-ső napjától, az 1884-ik évi november hó 1-ső napjáig, s így három egymásután következő évekre, az e folyó 1881. évi augusztus hó 23-ik és szükség esetén következő napjain a városháza tanácsstermében reggeli 8 órától megtartandó nyilvános árverésen; esetleg a malmok, helypénzszemelési jog, fürdő és vágóhid kivételével, az italméresi jog együttesen vagy egyenkint is zárt ajánlatok útján bérbe fognak adatni.

Az együttes italméresi jogra beadandó zártajánlatnál 1500 frt az egyenkinti zártajánlatnál a megígért 10-száztlója, valamint a nyilvános árverésen a bérleményi tárgyak mindegyikére a kikiáltási árnak 10-száztlója bánatpénzül leteendő, illetőleg a zárt ajánlatok az árverés kezdetéig a polgármesteri hivatalnak beadandók.

Az árverési feltételek az árverésre kitűzött határnapig, hivatalos órákban a jegyzői hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Jólsván, 1881. július 22-én.

3—3

Madarász József, polgármester.

Árverési hirdetés.

Ratkó város tulajdonát tevő ratkói és Répás községbeli regale — italméresi jog — az ahoz tartozó koresmahelyiségekkel az 1882. évi január hó 1-ső napjától számítandó három egymás után következő évre, a folyó 1881. évi szeptember hó 1-ső napján a városházán délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fog kiadatni.

Az árverési feltételek a városház tanácsstermében a szokott hivatalos órákban, bármely nap megtekinthetők.

Kelt Ratkón, 1881. július hó 23-án.

3—3

Gallo János, városi főbiró.

Bérleti hirdetmény.

514. sz. — Rimaszombat rendezett tanácsu városának

„V á s á r j o g“

ezimen gyakorolt királyi kisebb haszonvétele folyó évi szeptember hó 19-ének délutáni 3 óráján a városházánál nyilvános árverés útján f. évi november hó 1-től számítandó 3 évre haszonbérbe fog adatni,

Az árverési feltételek, a hivatalos órák alatt, a jegyzői hivatalban bármikor megtekinthetők.

Bánatbér: a kikiáltása 4210 frt 10 % -tőlja.

Kelt szab. Rimaszombat város rendezett tanácsának 1881. év augusztus hó 5-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Kereskedő tanonczul

Egy 14—15 éves vidéki fiut fűszer- és rövid-áru kereskedésembe azonnal elfogadok. — Rimaszombat, 1881. aug. hó.

Lovniczky József.

A gazdaközönség figyelmébe.

Alulirt a n. é. gazdaközönség és földbirtokos urak tudomására hozom, hogy nyerstermény-kereskedést nyitván — mint ügynök, legolesőbb ügynöki díj mellett eszközölök ezután mindennemű nyerstermény és életneműek bevásárlását; vagyis veszek és eladok nyersterményeket és életneműeket. — A külföld nagyobb buzakereskedő házaival, a kontinens országainak életnemű — bevásárló cézegeivel állok összeköttetésben, így tehát a termelők rendelkezésére állok bármily összeggel is.

A megbízásokat ezen ügyletek kivitelére pontosan és gyorsan teljesítem: miért is kérem a n. é. közönség bizalmát, kereskedelmi összeköttetésembe helyezendő szilárd reményét. — Rimaszombat, 1881. jul hó.

3—4

Brody Bertalan, kereskedő.

Bérleti hirdetmény.

513. sz. — Rimaszombat rendezett tanácsu város tulajdonához tartozó

alsó malom

folyó évi augusztus hó 30-ának délutáni 3 óráján a városházánál nyilvános árverés útján folyó évi november hó 1-től számítandó 3 évre haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Bánatpénz 200 forint o. é.

Kelt szab. Rimaszombat város rendezett tanácsának 1881. augusztus hó 5-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.